

ПОТЕНЦІАЛ РОЗВИВАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ ДЛЯ ЕМОЦІЙНОГО СТИМУЛЮВАННЯ УЧНІВ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ

Українськими дидактами і методистами протягом 70–80-х років ХХ ст. здійснено ґрунтовні дослідження з різних аспектів розвивального навчання молодших школярів: формування загально навчальних умінь і навичок (Я. П. Кодлюк, О. Я. Савченко та ін.), використання проблемних методів навчання (Т. М. Байбара, Н. І. Каневська, Н. С. Коваль, Е. С. Сильнова та ін.), створення позитивної мотивації уміння (М. В. Богданович, Б. Г. Друзь, О. І. Киричук та ін.), взаємозв'язок навчання і розвитку молодших школярів (М. С. Вашуленко, Т. М. Байбара, Н. М. Бібік, М. В. Богданович, Н. С. Коваль, Л. О. Варзацька, Н. Ф. Скрипченко та ін.).

Нині в педагогічній науці існують різноманітні погляди на проблему розвивального навчання, зокрема:

- під розвивальним навчанням розуміють новий, активно-дієвий спосіб навчання, що приходить на зміну пояснювально-ілюстративному способу;
- розвивальне навчання враховує й використовує закономірності розвитку, пристосовується до рівня й особливостей індивідуума;
- розвивальне навчання спрямоване на розвиток усієї цілісної сукупності якостей особистості.

У педагогічній літературі є також різні тлумачення розвивального навчання. Наприклад:

«Розвивальне навчання – такий процес діяльності учнів, у ході якого кожна дитина повинна самостійно або з допомогою вчителя осмислити матеріал, творчо застосувати його в нестандартних умовах та свідомо запам'ятати для подальшого навчання. При цьому відбувається самовдосконалення та самовираження дитини» [3].

Дослідниця О. Я. Савченко вважає розвивальні завдання безпосередніми засобами впливу на розвиток особистості в умовах розвивального навчання і виділяє такі аспекти:

- використання в кожному класі системи пізнавальних завдань, що мають на меті розвиток процесів сприймання, уяви і літературних здібностей, формування умінь і навичок;
- виконання готових і створення учнями різних конструктивних, фантазійних, перетворюючих творчих завдань засобами слова, образу, моделі, практичної дії;
- насичення навчального процесу завданнями комплексного впливу, в яких провідна навчальна ідея підживлюється, збагачується за рахунок інших, скажімо, трудові дії – музичним і словесним супроводом, словесні

творчі роботи – одночасним сприйманням живопису, фізичні вправи – музичним ритмом [1, с. 157].

До розвивальних слід віднести цікаві та ігрові завдання і вправи, задачі і завдання з логічним навантаженням, завдання-проекти, завдання і вправи на кмітливість, увагу та спостережливість тощо, а їх конкретними різновидами є: складання і розв'язування задач на матеріалі докільця та народних знань українців; вправи на розвиток уміння висловлювати здогад, припущення, доводити справедливність певних тверджень; збагачення навчального матеріалу завданнями комбінаторного типу та задачами з логічним навантаженням; виконання інтегрованих завдань-комплексів; використання цікавинок на уроках (завдання для інтелектуального самовдосконалення, головоломки, задачі-казки, ігрові вправи, тематичні загадки, задачі-веселинки тощо).

Цікаві завдання або завдання з елементами цікавості будуються на таких властивостях речей, предметів, явищ, які виявляються в новизні, несподіваності, незвичності, невідповідності до попередніх уявлень. Різноманітність цікавих форм навчання на уроках створює позитивний емоційний фон діяльності, сприяє виконанню таких завдань, які діти вважають важкими і навіть нездоланими. Цікавість особливим чином забарвлює навчальний матеріал, робить процес оволодіння знаннями більш привабливим, підживлює переживання. Межі використання цікавості на уроках досить широкі [1, с. 157].

Дослідники виділяють низку завдань, які мають значний стимулюючий вплив на навчання молодших школярів: завдання з логічним навантаженням; завдання-проекти; завдання на розвиток уваги та спостережливості; завдання на виявлення прихованих, нових, незвичних властивостей предметів. Можливості використання нетрадиційних завдань на уроках у початковій школі ґрунтується на принципі їх вільного вибору [4, с. 137–138].

Вільний вибір завдань та їх подача в незвичній формі забезпечують формування самооцінки, наполегливості і навіть почуття власної гідності в дітей.

Список використаних джерел:

1. Актуальные вопросы формирования интереса в обучении / Под ред. Г. И. Щукиной. – М. : Просвещение, 1984. –176 с.
2. Довга Т. Розвивальні завдання як засіб емоційного стимулювання учнів в умовах модернізації змісту початкового навчання // Рідна школа. – № 4. – 2007. – С. 42–44.
3. Любарська О. М. Технології навчального навчання // Освітні технології: Навч.-метод. Посібник / За ред. О. М. Пехоти. – К. : А.С.К., 2003. – С. 91–108.
4. Савченко О. Я. Урок у початкових класах. – К. : Освіта, 1993. – 224 с.